

e-seminar: Pravna sredstva glede prostorskih načrtov

Senka Šifkovič Vrbica, januar 2018

Prostorski načrti so splošni pravni akti. Občinski prostorski načrt občine sprejme občinski svet v obliki odloka. Državni prostorski načrt sprejme Vlada RS v obliki uredbe. Čeprav obstajajo zoper splošne pravne akte omejene možnosti pravnega varstva, so te, glede na možnosti varstva od varstva pred Ustavnim sodiščem, pomembno širše v okviru varstva pred Upravnim sodiščem.

Varstvo pred ustavnim sodiščem

Pobuda [Ustavnemu sodišču](#) za presojo ustavnosti in zakonitosti na podlagi [Zakona o ustavnem sodišču](#). Ker gre za podzakonski akt je možno dati pobudo za oceno skladnosti tega podzakonskega predpisa z ustavo in zakoni. Pobuda Ustavnemu sodišču mora imeti določeno [vsebino in obliko](#), pobudnik pa mora izkazati pravni interes. Po 24. členu Zakona o ustavnem sodišču je pravni interes, če predpis oziroma splošni akt, katerega oceno se predlaga, posega v pravice, pravne interese oziroma v pravni položaj pobudnika. Kadar ta splošni akt učinkuje neposredno in posega v pravice, pravne interese oziroma pravni položaj pobudnika, je možno pobudo vložiti v roku enega leta od uveljavitve akta oziroma od dneva, ko je pobudnik izvedel za nastanek škodljivih posledic. Če pravni interes ni podan ali če niso izpolnjene druge procesne zahteve Ustavno sodišče pobudo zavrže. Zavrne pa jo, če je očitno neutemeljena ali če od odločitve ni pričakovati rešitve pomembnega pravnega vprašanja. Če pa je ne zavrne, jo sprejme v obravnavo in o njej odloča. Pobudnik lahko v pobudi predlaga tudi začasno zadržanje izvrševanja predpisa ali splošnega akta do končne odločitve Ustavnega sodišča, ta pa predlogu lahko ugodí, če bi zaradi njegovega izvrševanja lahko nastale težko popravljive škodljive posledice. Pobudnik mora v pobudi točno navesti oceno katerih členov zahteva in kršitve katerih členov katerega zakona ali [Ustave RS](#) so bila po njegovem mnenju s spornimi določili kršena ter priložiti dokazila, ki to potrjujejo. Pri izpolnjevanju procesnih pogojev za vložitev pobude je pomembno tudi stališče Ustavnega sodišča (odločitev U-I-125/07), ki pravi, da se v primeru če izpodbijani predpis ne učinkuje neposredno na pobudnika, lahko pobuda vloži šele po izčrpanju pravnih sredstev zoper posamični akt, izdan na podlagi izpodbijanega predpisa, hkrati z ustavno pritožbo.

Ustavna pritožba je drugo sredstvo pravne zaščite, ki je na voljo posameznikom ali pravnim osebam pred Ustavnim sodiščem in sicer v primeru, ko gre za kršitev človekovih pravic ali temeljnih svoboščin, vendar le zoper posamičen akt (ne splošen akt), s katerim je odločeno o kakšni pravici, obveznosti ali pravni koristi posameznika ali pravne osebe. Pogoje je, da so izčrpana vsa pravna sredstva zoper to odločbo, ustavno pritožbo pa je potrebno vložiti v 60 dneh od dneva vročitve zadnje odločbe v okviru uporabe predhodnih pravnih sredstev. Ustavna pritožba tako ni možna zoper prostorski načrt kot splošen akt, razen če se prostorski načrt izpodbija pred Upravnim sodiščem, kot je opisano v nadaljevanju. Ustavna pritožba pa ni dovoljena oziroma jo Ustavno sodišče zavrne, če ne gre za kršitev človekovih pravic ali temeljnih svoboščin, ki bi imele hujše posledice za pritožnika. Tudi pri ustavni pritožbi je potrebno upoštevati zahteve glede njene [vsebine in oblike](#). [Več o pobudi in ustavni pritožbi](#) je tudi na spletni strani Ustavnega sodišča.

Varstvo pred Upravnim sodiščem

Po [Zakonu o upravnem sporu](#) je izjemoma možno pred njim sprožiti upravni spor tudi zoper splošni akt – predpis, če ta ureja posamična razmerja (četrti odstavek 5. člena) – glej na primer . Upravni

spor se sproži z vložitvijo tožbe na [Upravno sodišče](#) zoper organ, ki je izdal predpis in sicer v roku 30 dni od dneva objave spornega splošnega akta oziroma predpisa (uredba o državnem prostorskem načrtu se objavi v Uradnem listu RS, odlok občinskega sveta pa v uradnem glasilu dotične občine).

Novi [Zakon o urejanju prostora](#) (se začne uporabljati od 1.6.2018) pa je področje izpodbijanja prostorskih aktov uredil s posebnimi določili (58. člen), ta pa ne posegajo v predhodno opisano pravico do vložitve upravnega spora zoper prostorski izvedbeni akt, če ta ureja posamična razmerja. Zakon o urejanju prostora določa, da je upravni spor možen zoper prostorske izvedbene akte, ti so državni prostorski načrt, uredba o najustreznejši varianti, uredba o varovanem območju prostorske ureditve državnega pomena, občinski prostorski načrt, občinski podroben prostorski načrt in odlok o urejanju podobe naselij in krajine (vsi so splošni pravni akti). Upravno sodišče lahko odloča o delih teh aktov, ki se nanašajo na določitev namenske rabe prostora ali usmeritve za namensko rabo prostora, določitev prostorskih izvedbenih pogojev, ki se nanašajo na namembnost posegov v prostor, njihovo lego, velikost in oblikovanje ali na velikost gradbene parcele ali glede najustreznejše variante v uredbi o najustreznejši varianti. Tožbo po tem določilu lahko vložijo:

- oseba, ki vlaga tožbo zaradi varstva svojih pravic in pravnih koristi, če izpodbijani prostorski izvedbeni akt določa pravni temelj za določitev njenih pravic ali obveznosti in če oseba izkaže, da ima izpodbijani prostorski akt v tem delu zanjo bistvene posledice;
- nevladna organizacija, ki ima aktiven status delovanja v javnem interesu na področju urejanja prostora, varstva okolja, ohranjanja narave ali varstva kulturne dediščine, če vlaga tožbo zaradi kršitev zakona v škodo javnega interesa iz svojega področja delovanja in če je predhodno aktivno sodelovala v postopku priprave tega prostorskega izvedbenega akta, tako da je podala pripombe ali predloge na razgrnjen akt ali
- državno odvetništvo na zahtevo vlade zaradi varstva javnega interesa.

Rok za vložitev te tožbe je tri mesece od uveljavitve spornega prostorskega akta. Vložena tožba ne zadrži izdaje posamičnega akta (na primer gradbenega dovoljenja) na podlagi spornega prostorskega akta, zadrži pa njegovo izvršitev (na primer gradnjo), če bi zaradi njegovega izvajanja lahko nastale težko popravljive škodljive posledice.